

8.6.2016

Valtiovarainministeriön kannanotto vuoden 2015 tilinpäätöksestä**VALTION TALOUDELLINEN TUTKIMUSKESKUS VATT****1 Yhteenveto vuodelle 2015 asetettujen tavoitteiden toteutumisesta***Toiminnalliset tavoitteet / yhteiskunnallinen vaikuttavuus*

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus saavutti pääosin sille asetetut toiminnalliset ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet. Ministeriön arvio tavoitteiden toteutumisesta on 3.

Toiminnallinen tehokkuus

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus saavutti osan sille asetetuista toiminnallisen tehokkuuden tavoitteista. Tavoite ei toteutunut julkaisutoiminnan tuottavuusindeksin eikä kokonais-tuottavuusindeksin osalta. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus toteutui lähes tavoitteen mukaisesti (97% - tavoite 100%). Ministeriön arvio tavoitteiden toteutumisesta on 3.

Tuotokset ja laadunhallinta

Julkaisujen määrä ja asiantuntijatoiminnan tuotosten määrä ovat laskeneet verrattuna kahdeksan edelliseen vuoteen, eikä Valtion taloudellinen tutkimuskeskus saavuttanut niiltä osin asetettuja tavoitteita. Asiakastytytyväisyyskyselyä ei tehty vuonna 2015. Ministeriön arvio tavoitteiden toteutumisesta on 3.

Henkilöstövoimavarojen hallinta

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus saavutti pääosin asetetut henkilöstövoimavarojen tavoitteet. Tutkijatyövuosien määrä tosin jäi hieman tavoitteesta. Ministeriön arvio tavoitteiden toteutumisesta on 3.

Kokonaisarvosana Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen onnistumisesta on 3¹.

¹ Arvosteluasteikko:

5 = tavoite ylitetty

4 = tavoite saavutettu

3 = toteutui osittain

2 = ei toteutunut

1 = ei aloitettu / tavoitteesta luovuttu harkinnan jälkeen

2 Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Toiminnalliset tavoitteet / yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vuonna 2015 Suomen talouden tilanne oli edelleen vaikea. Talouspoliittisessa keskustelussa painottuivat julkisen talouden sopeutukseen tähtäävät toimenpiteet ja rakenteelliset uudistukset.

VATT:ssa tehtiin tutkimusta monista hallitusohjelmaan kirjatusta politiikkakokonaisuuksista, joista keskeisiä ovat työllisyys ja kilpailukyky, osaaminen ja koulutus, biotalous ja puhtaat ratkaisut, digitalisaatio ja kokeilut sekä yleisimmin veropoliittiset linjaukset ja rakennepoliittiset uudistukset.

VATT:n tutkimustoiminta on jaettu kolmeen tutkimusalueeseen:

Julkisten palvelujen vaikuttavuus -tutkimusalueella tutkimusta tehtiin mm. terveys- ja koulutuspalveluista, paikallisdemokratiasta, kuntataloudesta ja asuntomarkkinoista. Hankkeet olivat pääosin monivuotisia.

Julkisen talouden rahoitus ja tulonsiirrot – tutkimusalueella tutkittiin verotuksen ja tulonsiirtojen vaikutuksia kotitalouksien ja yritysten käyttäytymiseen, tulonjakoon ja julkistalouden rahoitukseen. Tutkimuskohteita olivat mm. alennettujen ALV-kantojen vaikutukset, tuloverotus, yritysverotus ja yritystuet, harmaa talous ja verojen välttäminen.

Työmarkkinat ja kasvua tukeva politiikka- tutkimusalueen teemat liittyvät talouskasvun edellytysten arviointiin. Teemoissa tutkittiin mm. rakennemuutoksen työmarkkinavaikutuksia, maahanmuuttajien kotoutumista, työkyvyttömyyseläkkeitä, sosiaalista liikkuvuutta sekä energia- ja ilmastopolitiikkaa.

Lisäksi Päätöksenteon tuki ja mallintaminen –yksikkö on tutkinut julkisen talouden kestävyyttä, rakennemuutoksia ja kasvupotentiaalia sekä energiapolitiikkaa, ja arvioinut VATTAGE-mallin avulla talouden kehitysnäkymiä ja hallituksen strategiatoimenpiteitä.

Tutkimusalueilla käytettiin paljon ulkoista tutkimusrahoitusta ja VATT menestyi hyvin mm. strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitushauissa. Monet tutkimukset ovat yhteistyöhankkeita ja VATT on muutenkin edistänyt yhteistyötä sekä HECER:n että muiden yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa. VATT:n tutkijoilla oli useita asiantuntijatehtäviä sidosryhmien työryhmissä, lainsäädännön valmistelussa ja päätöksenteon tukena. Asiantuntijatehtävät ja julkaistujen tutkimusten saama huomio osoittavat VATT:n toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

VATT:n yhteydessä toimii riippumaton talouspolitiikan arviointineuvosto, joka julkaisi ensimmäisen raporttinsa 2015. Neuvoston raportti sai paljon huomiota mediassa ja neuvosto aseman arvostettuna talouspolitiikan kommentoijana.

VATT:n neuvottelukunta kokoontui kahdesti vuonna 2015. Neuvottelukunnassa käsiteltiin muun muassa tutkimuslaitosuudistusta ja vähenevien määrärahojen aiheuttamia sopeutuspaineita tutkimuslaitosten toimintaan. Budjettirahoituksen supistumiseen VATT on reagoinut kustannuksia karsimalla ja lisäämällä ulkoista tutkimusrahoitusta.

VATT saavutti toiminnalliset tavoitteet erittäin hyvin, joskin VATT:lla on edelleen parannettavaa yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa.

Toiminnallinen tehokkuus

VATT saavutti toiminnalliselle tehokkuudelle asetetut tavoitteet vain osittain. Kokonaistuotosindeksin muutos jäi tavoitteesta melko selvästi (tavoite +10,9 % - toteutunut -9,0 %). Myös 3 vuoden keskiarvona laskettu kokonaistuotosindeksin muutos alitti tavoitteen (tavoite +1%/v - toteutunut -5,8 %). Julkaisutoiminnan tuotosindeksin muutos jäi tavoitteesta (tavoite +10% - toteutunut -16,3 %), samoin kuin 3 vuoden keskiarvona laskettu julkaisutoiminnan tuotosindeksin muutos (tavoite +1%/v - toteutunut - 7,7 %).

Asiantuntijatoiminnan tuotosmäärät laskivat edellisestä vuodesta 17,1 %. Asiantuntijatehtävien luonne on muuttumassa siten, että VATT:n tutkijoilla on yhä enemmän opetus- ja tieteellisiä arviointitehtäviä, mikä tukee yhteistyötä yliopistoyhteisön kanssa. Toisaalta huomattava osa tutkijoiden työpanosta vuoden 2015 aikana kului myös ulkoisen tutkimusrahoituksen hakemiseen. Tämä johtuu tutkimusrahoituksen uudistuksen myötä perustetuista uusista rahoitusinstrumenteista. Kuten VATT toimintakertomuksessaan toteaa, julkaisutoimintaan ja asiantuntijatehtävien ajankäyttöön on syytä kiinnittää huomiota tutkimusrahoitusuudistuksen ja käynnistyneiden uusien konsortiohankkeiden edetessä.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden tavoite (100 %) lähes saavutettiin (toteutunut 97 %). Maksulliselle toiminnalle ovat ominaisia suuret vaihtelut vuosien välillä, esimerkiksi vuonna 2014 kustannusvastaavuus oli 123 % ja tuotot 208 900 euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 1 286 716 euroa, mikä ylitti sekä asetetun tavoitteen (1 150 000 euroa) että vuoden 2014 tuotot (951 474 euroa). Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen osuus oli 84 prosenttia ulkopuolisen rahoituksen kokonaismäärästä.

Tilinpäätöksessä on kuvattu toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta eri mittareilla, mutta toiminnallisen tehokkuuden kuvaukseen olisi hyvä liittää myös tiedot tulossopimuksessa asetetuista tavoitteista.

Tuotokset ja laadunhallinta

Tuotoksia arvioidaan julkaisujen ja tuotosten määrällä, sekä laadunhallintaa asiakastyytyväisyydellä jota mitataan joka toinen vuosi (ei mitattu vuonna 2015). Vuonna 2015 tavoitteena oli 42 julkaisua VATT:n omissa sarjoissa mikä ei toteutunut. VATT:n ulkopuolisissa sarjoissa tavoitteena oli 58 julkaisua, mikä ei aivan toteutunut. Asiantuntijatoiminnassa tavoitteena oli 630 tuotosta ja toteutui 564. Jälkikäteen tarkasteltuna asetetut tavoitteet ovat kenties olleet liian optimistisia.

Valtaosin hankkeet, tutkimukset ja selvitykset etenivät suunnitelmien mukaan.

Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilötyövuosien määrä täytti tavoitteen mutta tutkijatyövuosien määrä jäi tavoitteesta. Määräaikaisen henkilöstön osuus oli 21 % koko henkilöstöstä, mikä on hieman enemmän kuin tavoite 19%, vaikka vakinaistamisien myötä määräaikaisten osuus on laskenut tarkasteluvuosina.

Tutkijakoulutettujen osuus kasvoi edellisiin vuosiin verrattuna. Vuonna 2015 tutkijakoulutettujen osuus henkilöstöstä oli 64 %. VATT on onnistunut erittäin hyvin rekrytoimaan korkeatasoisia tutkijoita. Naisten ja miesten välinen koulutustasoero on kasvanut.

Sairauspoissaolojen määrä 4,7 työpä/vhv alitti valtion keskiarvon, mutta jäi tavoitteesta (4,3 työpä/vhv) . VMBaron työtyytyväisyyskyselyn tulokset pysyivät lähes edellisen vuoden tasolla, mutta alittivat tavoitteen. Osana toiminnan kehittämistä VATT:ssa kiinnitettiin huomiota

henkilöstön osallistamiseen sekä avoimuuden että tiedonkulun parantamiseen. Myös organisaation kehittämistyö käynnistettiin loppuvuodesta 2015

Kaikkien seurattavien mittarien toteutumista ei ole raportoitu toimintakertomuksessa tai sen liitteissä. Raportoitujen mittarien osalta sairauspoissaoloissa ja työtyytyväisyysindeksissä ei aivan saavutettu tavoitetta. Henkilöstön koulutustaso täytti tavoitteen.

Ministeriö suosittelee että kaikki henkilöstövoimavarojen mittarit, joille on asetettu tavoitearvo, raportoidaan toimintakertomuksessa esim. liitteen 1 yhteydessä.

3 Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Tilinpäätös ja VATT:n muu raportointi antavat kattavan ja luotettavan kuvan viraston toiminnasta ja sen tuloksista.

4 Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tuloksellisuuden parantamiseksi

VATT:n tutkijat ovat laatineet kuluvan vuoden aikana monia yhteiskunnan ja hallitusohjelman kannalta keskeisiä tutkimuksia. Budjettirahoituksen supistuessa on karsittu menoja ja haettu lisää ulkoista rahoitusta. Valtiovarainministeriö pitää hyvänä kehityssuuntana sitä, että ulkoisen rahoituksen kasvu uusista lähteistä on ollut menestyksekkästä ja sillä on pystytty turvaamaan tutkimusresurssit. Erityisesti yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen kasvu ulkopuolisessa rahoituksessa on ollut merkittävää. Yhteisrahoitteisen toiminnan lisääntyessä uusien rahoitusinstrumenttien johdosta, on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota toiminnan kustannusvastaavuuteen.

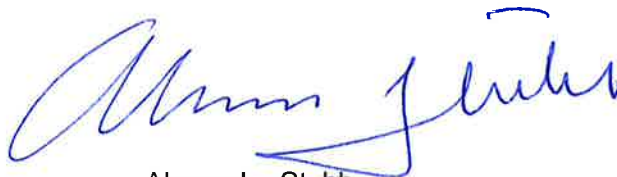
Valtiovarainministeriö on kiinnittänyt myönteisesti huomiota siihen, että VATT:n yhteydessä olevan riippumattoman talouspolitiikan arviointineuvoston työ on hyvin käynnistynyt.

Toimintavuonna VATT:n julkaisu- ja asiantuntijatuottavuus laski toisena vuonna peräkkäin. Valtiovarainministeriö kiinnittää VATT:n huomiota erityisesti julkaisutoiminnan tuotosta ja tuottavuutta parantaviin toimiin.

5 Ministeriön toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtiovarainministeriö arvioi, että Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) vuoden 2015 tilinpäätös ei anna aihetta erityisiin toimenpiteisiin tuloksellisuuden näkökulmasta.

Valtiovarainministeri

Alexander Stubb

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki